O KAPITALNOM ROGOVLJU SRNJAKA HRVATSKE

ÜBER DAS REHGEHÖRN KROATIENS

Alojzije FRKOVIĆ*

SAŽETAK: Od 1937. godine od kada se lovačke trofeje ocjenjuje po jedinstvenim međunarodnim naputcima (formulama), Hrvatska je na brojnim međunarodnim lovačkim izložbama održanima u zemlji i svijetu, izložila više kapitalnih rogovlja srnjaka. Na izložbi u Berlinu 1937. godine najbolji srnjak iz Hrvatske ocijenjen je sa 158,30 int. točaka, osvojivši nagradu "šild". Na II. firentinskoj izložbi 1964. godine srnjak iz Tounjskog krpela ocijenjen sa 183,15 int. točaka osvojio je svjetski primat. Na dvije nacionalne lovačke izložbe u Zagrebu 1981. i 1996. godine ukupno je 15 srnećih trofeja stečenih u Hrvatskoj u razdoblju od 1948. do 1994. godine verificirano s ocjenama višim od 146. int. točke. S novim nacionalnim prvakom, rogovljem srnjaka iz Baranje, odstrjel iz 2001. godine, koji je Ad hoc CIC komisija za ocjenjivanje lovačkih trofeja ocijenila sa 192,65 int. točaka, Hrvatska je na svjetskoj ljestvici najboljih srnjaka zauzela 23. mjesto. Prvak svijeta i dalje je srnjak iz Švedske s ocjenom od 246,90 int. točaka (Dubrovnik 1983.).

Ključne riječi: rogovlje, srnjak, lovačke izložbe, vrhunske trofeje, najbolji srnjaci Hrvatske i svijeta

UVOD - Einleitung

Nakon pune 42 godine Hrvatska je dobila novog nacionalnog prvaka u rogovlju srnjaka. Srnjak je ustrijeljen u Baranji, u zakupljenom lovištu Lovačkog društva "Fazan" iz Starog Petrovog Sela nedaleko od granice s Mađarskom, ljeti 2001. godine. Ad hoc CIC komisija za ocjenjivanje lovačkih trofeja, rogovlje ovog srnjaka ocijenila je sa 192,65 int. točaka, proglasivši ga novim prvakom Hrvatske u ovoj vrsti trofeje. Ovom

ocjenom novi je prvak nadmašio dosadašnjeg službenog prvaka iz Ogulinskog kraja (Tounjski krpel) za 9,50 točaka, zauzevši solidno 23. mjesto na ljestvici najboljih srnjaka svijeta.

U ovom preglednom članku, a povodom stjecanja novog nacionalnog prvaka, osvrnut ćemo se na sva do sada kapitalna rogovlja srnjaka Hrvatske, službeno verificirana na lovačkim izložbama u zemlji i svijetu.

PRVI USPJESI NA BERLINSKOJ I FIRENTINSKOJ LOVAČKOJ IZLOŽBI Die ersten Erfolge auf den Ausstellungen in Berlin und Florenz

Zahvaljujući kvaliteti i raznoličnosti stanišnih uvjeta, posebice osnovnih ekoloških čimbenika koji posredno ili neposredno utječu na ciklus rasta i razvoja rogovlja u cervida, Hrvatska ni u svjetskim razmjerima ne zaostaje za kvalitetom srnećeg rogovlja. Na međunarodnoj lovačkoj izložbi u Berlinu 1937. godine, na kojoj su po prvi put izložene trofeje ocjenjivane po upravo donesenim međunarodnim formulama Međunarodnog savjeta za lovstvo (CIC) (Frković 1989), srnjak iz Ko-

vačice (Našice), odstrjel iz 1909. godine ocijenjen je sa 158,30 int. točaka, dobitnik je najviše izložbene nagrade "šild". Srnjaka je odstrijelio nepoznati zvjerokradica (Raić 1960), a izlagan je pod imenom lovca Petra Pejačevića. Četrdeset godina kasnije trofejno jačeg srnjaka daje (lička) Plješevica (Milan Mišković, 1948., 169,77 t.), po prvi put službeno ocijenjenog na međunarodnoj lovačkoj izložbi u Zagrebu 1981. godine.

Pedesetih godina prošloga stoljeća stečeno je pet kapitalnih srnjaka. Godine 1950. u lovištu Sjeverni Velebit odstrijeljen je srnjak s rogovljem od 152, 15 točaka (Đ. Mioković), u Belju (I. Čupar 1956.) s ocjenom od

^{*} Alojzije Frković, dipl. ing. šum., um. savjetnik za lovstvo Direkcije "Hrvatskih šuma" Zagreb. Adresa: Kvarnerska 43/I, 51000 Rijeka

148,90 točaka, u Kratečkom (A. Filep, 1957.) s ocjenom od 144,10 točaka i u Zdjelarskoj ivi (J. Kablarić, 1958.) s ocjenom od 165,10 točaka. Trofejno najjači srnjak iz tog razdoblja stečen je u Tounjskom krpelu, Ogulinski kraj, odstrjel Đure Višnjića iz 1959. godine, koji je s ocjenom od 183,15 točaka postao novim nacionalnim prvakom. Dok su prethodna četiri srnjaka po prvi put službeno ocijenjena na lovačkim izložbama u Zagrebu 1981. i 1996. godine, srnjak iz Ogulinskog kraja ocijenjen je na Međunarodnoj lovačkoj izložbi u Firenci 1964. godine, dobivši tako uz zlatno odličje i međunarodno priznatu verifikaciju.

Na ovog srnjaka-rekordera, "kakvog do tada još nikad nisam vidio" prvi je upozorio šumarnik Zlatko Turkalj (1960.) iz Ogulina, spočitnuvši lovcu na "prenisko odrezanoj lubanjskoj kosti". To na sreću nije utjecalo na konačnu ocjenu, jer je rogovlju na izmjerenu težinu dodano 25 g, što je u ono vrijeme bilo dopušteno službenom formulom kada su u pitanju trofeje na kratkoj čelenci.

Kao službeni član ocjenjivačkog povjerenstva Druge firentinske lovačke izložbe o rogovlju srnjaka iz Tounjskog krpela, L. Raić (1960) bilježi: "Doista se rijetko dešava da se kod jedne trofeje nađu na okupu svi superlativi ... U kapitalnih trofeja izgradnja mase obično zanemaruje ljepotu rogovlja. Nije mi poznato da je dosad i jednom srnećem rogu vrhunske klase uspjelo prikupiti sve te moguće točke, kao što je to uspjelo eto našem novom rekorderu". I doista, ta je trofeja od moguće 23 točke za ljepotu rogovlja dobila 22 (95 %), što je uistinu prava rijetkost (Tablica 1).

Slika 1. Dugogodišnji prvak Hrvatske; trofeja srnjaka iz Tounjskog krpela, 183,15 int. točaka Bild 1 Der langjährige kroatische Champion; Die Rehbocktrophäe aus Tounjski Krpel, 183,15 intern. Punkte (Foto: A. Frković)

Tablica 1. Dvadeset najjači rogovlja srnjaka Hrvatske* Tabelle 1 Die besten zwanzig Rehbockgehörne aus Kroatien

Red. br No.	Lovac Jäger	Lovište Jagdrevier	Godina Jahr	Ocjena Bewertung	Verifikacija Verifikation Zg-2002	
1.	Ivan Kopilović	Staro Petrovo Selo	2001.	192,65 t.		
2.	Đuro Višnjić	Tounjski Krpel	1959.	183,15 t.	Fi-64	
3.	Stjepan Rosandić	Topoljak	1978.	174,07 t.	Zg-81	
4.	Milan Mišković	Plješivica	1948.	169,77 t.	Zg-81	
5.	Josip Tomić	Lipovljani	1983.	165,20 t.	Zg-96	
6.	Josip Kablarić	Zdjelarska iva	1958.	165,10 t.	Zg-81	
7.	Miroslav Kelnerić	Zelendvor	1994.	159,57 t.	Zg-96	
8.	Geza Bačić	Križevci	1978.	158,35 t.	Zg-81	
9.	Petar Pejačević	Kovačica	1909.	158,30 t.	Bl-37	
10.	Nebojša Čapo	Vukovar	1975.	156.10 t.	Zg-81	
11.	Stjepan Musić	Velika Hrastilnica	1989.	154,38 t.	Zg-96	
12.	Marko Mađarević	Lavraneševci	1979.	152,58 t.	Zg-81	
13.	Vladimir Pleskalt	Bjelovar	1976.	152,55 t.	Lj-80	
14.	Mato Kirin	Velika Gorica	1978.	152,17 t.	Lj-80	
15.	Đuro Mioković	Sjeverni Velebit	1950.	152,15 t.	Zg-96	
16.	Jeremija Ilić	Darda	1977.	150,62 t.	Bu-78	
17.	Ivan Župančić	Medrović	1981.	150,53 t.	Zg-81	
18.	Ivan Ćuković	Križevci	1962.	149,30 t.	Zg-81	
19.	Ivo Čupar	Belje	1956.	148,90 t.	Zg-81	
20.	Milan Šatović	Sisak	1980.	146,65 t.	Zg-81	

^{*} Nakon što je ova ljestvica već bila sastavljena Ad hoc CIC međ. povjerenstvo ocijenilo je 29. 11. 2002. god. na Plani kod Mrkoplja srnjaka iz lovišta Česma s ocjenom od 165,02 int. točaka.

"KORALJNI" SRNJAK IZ LIPNIKA "Korralenrehbock" aus Lipnik

Trofeja srnjaka iz Tounjskog krpela držala je svjetski primat svega tri godine. Godine 1967. sa svjetskog trona potisnuli su nas Mađari s kapitalnim srnjakom iz Martonvására, 228,68 int. točaka i Poljaci (Skuly, 1967., 192,28 t.), oba ocijenjena na međunarodnoj lovačkoj izložbi u Novom Sadu 1967. godine. Svojom klasičnom formom i ljepotom srnjak iz Tounjskog krpela ostao je ipak jedinstven.

Nova utrka za prestižem počela je pojavom osebujnog rogovlja srnjaka iz Lipnika kod Duge Rese. Odstrijeljen 16. svibnja 1972. (J. Škrtić, Netretić), rogovlje je prvi put izloženo na smotri lovačkih trofeja u Karlovcu krajem iste godine. Kako su do međunarodne lovačke izložbe u Torinu ostala nepuna tri mjeseca, trofeja je odmah dopremljena u Zagreb i podvrgnuta ocjenjivanju. Nacionalno povjerenstvo za ocjenjivanje lovačkih trofeja tadašnjeg Lovačkog saveza Hrvatske u sastavu: Lazar Raić, dr. sc. Zvonko Car i dr. vet. Oto R o h r pri prvom ocjenjivanju provedenom 3. prosinca 1972., ovo je rogovlje ocijenilo sa 235,20 int. točaka (Raić 1972). Očekivana "puna nada u pobjedu" ubrzo je nažalost došla pod znak pitanja. Deset dana nakon prvog ocjenjivanja od prvobitnih 660 (+60) g rogovlje je težilo 625, pa 605 g, da bi dopremom u Ljubljanu, u Lovsku zvezu Slovenije (gdje je bio sabirni centar bivše Jugoslavije za trofeje namijenjene izlaganju u Torinu), pala na ispod 600 g! Trofeja je diskvalificirana s obrazloženjem da je njena "kapitalnost" zapravo plod bolesnog stanja jedinke koja ju je nosila, točnije smetnji u hormonalnom upravljanju, a kao posljedica pada spolnog hormona (testosterona) u krvi. U takvim stanjima, a pod utjecajem hormona rasta (somatotropina), dolazi do ubrzanog rasta rogovlja, posebice perifernih nastavaka (ikri) i ogranaka, sve dok to bujanje ne prekine ponovni rast spolnog hormona (Simonič 1976). Djelovanje hormona rasta odvija se u punom zamahu sve do vremena kad se počne očitovati prisutnost spolnog hormona u krvotoku. Taj hormon uzrokuje okoštavanje hrskavice mladog rogovlja koje raste, a istodobno ograničava proizvo-

Slika 2. "Koraljno" rogovlje srnjaka iz Lipnika, karlovačka županija

Bild 2 Korallengehörn aus Lipnik, Karlovacgemeinde (Foto: A. Frković)

dnju hormona rasta (C a r 1967.). Da je kojim slučajem srnjak odstrijeljen u jesen na kraju sezone lova, za pretpostaviti je da bi došlo do normalizacije spolnog hormona, a otud i ograničenja rasta i okoštavanja, pa bi rogovlje tog "koraljnog" srnjaka vjerovatno ipak bilo uključeno u natjecanje.

SRNJAK IZ BARANJE – NOVI DRŽAVNI PRVAK Rehbock aus Baranja, der neue Staatschampion

Dio Panonske nizine na sutoku Drave u Dunav, poznatiji kao "baranjski trokut" na lijevoj obali Drave, odlikuje se bogatstvom i kvalitetom trofeja lovne divljači. Gotovo svi naši ponajbolji jeleni potječu s tog područja. Kako je u Baranji do sada stečeno i više "zlatnih" srnjaka, što posebno vrijedi za veći mađarski dio Baranje, stjecanje visoko kapitalnog rogovlja u Starom Petrovom Selu bilo je pomalo i za očekivati. Kao pretežito nizinski kraj s Banskim brdom kao jedinim uzvi-

šenjem (Kamenjak 245 m), Baranja je naše najpogodnije područje za poljodjelstvo (Dugački 1965). Pod oranicama je gotovo 59 % površine, dok na šume (hrast lužnjak, vrbe, topole) otpada svega 20%. Vrlo vlažne naplavine (Kopački rit i dr.) redovno su plavljene vodama Drave, Dunava i Karašice, obogaćujući tako inače plodna karbonatna tla organskom tvari i mineralima. Biljke koje tu rastu, a kojima se hrani srneća i jelenska divljač, bogate su kalijem, fosforom, magne-

zijem, a od organskih tvari bjelančevinama, ugljikohidratima i vitaminima. A što je hrana bogatija mineralima i vitaminima, postoji veća mogućnost razvoja dobrog rogovlja (C a r 1972).

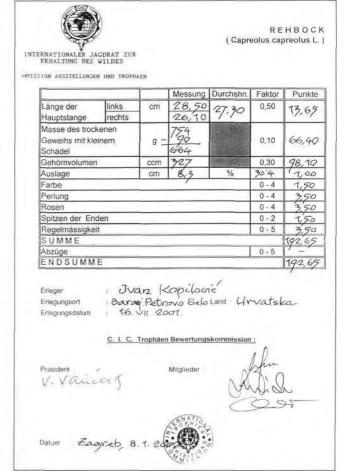
Slika 3. Rogovlje srnjaka iz Starog Petrovog Sela, 192,65 int. točaka, novi prvak Hrvatske

Bild 3 Rehbockgehörn aus Staro Petrovo Selo, 192,65 intern. Punkte, der neue kroatische Champion

(Foto: A. Frković)

Ne treba zanemariti ni povoljne klimatske prilike ovog krajnjeg sjeveroistočnog dijela Hrvatske. Pod utjecajem umjereno kontinentalne klime, Baranja se odlikuje, doduše, hladnim zimama (siječanj ispod minus 1 °C) ali i toplim ljetima (srpanj oko 22 °C). Sa svojih 650-750 mm oborina godišnje ovaj se kraj ubraja među najsušnije dijelove Hrvatske, s velikom količinom sunčanog svjetla tijekom zimsko-proljetnog razdoblja godine u kojem se upravo odigrava rast rogovlja. Dodajmo tomu da neposredna veza s populacijama srneće i jelenske divljači susjedne Mađarske predstavlja sretnu okolnost za održanje i poboljšanje kvalitete jelenske i srneće divljači u hrvatskom dijelu Baranje.

Prema podacima povjerenstva za ocjenjivanje trofeja Lovačkog saveza Osječko-baranjske županije kapitalnog srnjaka iz Baranje odstrijelio je lovac Ivan Kopilović 16. srpnja 2001. u predjelu Matanove šu-

Slika 4. Faksimil ocjenidbenog lista za rogovlje srnjaka iz Baranje, novog državnog prvaka

Bild 4 Nachdruck des Bewertungsblattes für das Rehbockgehörn des neuen Staatschampions aus Baranja

me. Njegovu prvobitnu ocjenu od 191,65 točaka potvrdilo je i nacionalno CIC povjerenstvo za ocjenjivanje lovačkih trofeja Hrvatskog lovačkog saveza (Đ. Nikolandić, Ž. Marman, A. Frković, J. Tomlja-

Slika 5. Nacionalna i međunarodna CIC komisija za ocjenjivanje trofeja prilikom ocjenjivanja rogovlja srnjaka iz Baranje u Hrvatskom lovačkom muzeju u Zagrebu 8. siječnja 2002.

Bild 5 Die Landes- und internationale CIC Kommission während der Bewertung von Rehbockgehörnen aus Baranja im Kroatischen Jagdmuseum in Zagreb am 8. Januar 2002.

(Foto: M. Ursić)

nović) 8. siječnja 2002. u Zagrebu. Istog dana ocjenjivanje je provela i Ad hoc CIC komisija u sastavu: Veljko Varićak, (predsjednik), Ivica Lovrić, Giorgio Umari i Božidar Radišić, prihvativši sve mjere i ocjene nacionalnog povjerenstva, osim točaka za pravilnost rogovlja i dužinu parožaka u kojemu su elementu umjesto 1,50 točaka dodijelili 2,50 točaka. S konačnom ocjenom od 192,65 int. točaka srnjak iz Baranje postao je novim prvakom Hrvatske.

U odnosu na elemente mjerenja i slobodnog ocjenjivanja valja se upitati u čemu je srnjak iz Baranje bolji/slabiji od srnjaka iz Ogulinskog kraja? Bolji poglavito u masi. U rogovlja srnjaka iz Tounjskog krpela ona iznosi 612 (s dodatkom od 25 g na kratku čelenku!), a u baranjskog srnjaka 664 g (razlika 52 g). Značajna je i razlika u volumenu koja iznosi ravnih 40 cm³ u korist novog prvaka. U ostalim elementima mjerenja (raspon), odnosno slobodne prosudbe (točke za ljepotu) bivši prvak za punih 7,5 točaka nadvisuje srnjaka iz Baranje (Tablica 2).

Tablica 2. Mjere i ocjene dvaju najjačih rogovlja srnjaka Hrvatske, iz Ogulinskog kraja (I) i Baranje (II)
Tabelle 2. Die Maße und Bewertungen von zwei besten Rehbockgehörne Kroatiens aus dem Kreis Ogulin (I) und Baranja (II)

Mjere i ocjene – Maße und Bewertungen	I	II	
Duljina rogova (cm) – Gehörnlänge (cm)	27,2/27,2	28,5/26,1	
Težina rogovlja (g) – Gehörngewicht (g)	587 (+25 g)	664	
Volumen rogovlja (cm³) – Gehörnvolumen (cm³)	287	327	
Raspon rogova (cm) – Innere Auslage des Gehörns (cm)	(13) 4	(8,3) 1	
Dodaci (točke za ljepotu: – Zugaben (Schönheitspunkte):		***************************************	
Boja – Farbe	3,5	1,5	
Ikričavost – Perlung	4	3,5	
Ruže – Rosen	3,75	3,5	
Šiljei parožaka – Spitzen der Gehörnsprossen	2	1,5	
Za pravilnost rogovlja i duljinu parožaka – Richtigkeit des Gehörns und die Länge der Gehörnsprossen	5	3,5	
Ukupan broj točaka – Gesamtpunktanzahl	183,15	192,65	

Tablica 3. Svjetska lista najjačih trofeja srnjaka* Tabelle 3 Weltliste der besten Rehbocktrophäen

Red. br	Godina	Lovište	Zemlja	Lovac	Ocjena	Verifikacija
No.	Jahr	Jagdrevier	Land	Jäger	Bewertung	Verifikation
1.	1983.	Widtsköflei	Švedska	C. Stjernsward	246,90	Du-83
2.	1975.	Jászkisér	Mađarska	P. Riegel	231,53	Bb-96
3.	1993.	Abádszalák	Mađarska	M. Rolland	230,75	Asz-93
4.	1965.	Martonvásár	Mađarska	L. Cseterki	228,68	NS-67
5.	1976.	Prahova	Rumunjska	N. Ceausescu	211,67	Ma-77
6.	1971.	Sussex	Engleska	M. Lahgmed	210,25	Pl-81
7.	2000.	Arpadhalom	Mađarska	I. Bussi	208,13	Nag-2000
8.	1986.	Kruščica	Jugoslavija	R. Stojanović	207,25	NS-86
9.	1977.	Olt	Rumunjska	D. Alexandru	204,62	Bu-78
10.	1975.	Kisköre	Mađarska	L. Sramko	201,92	Bu-78
11.	1971.	Panaghia Dolj	Rumunjska	H. Nepomuck	201,92	Bu-78
12.	1938.	Židlochovice	Češka	F. Haase	201,70	Bp-71
13.	1982.	Krystokowice	Poljska	B. Derex	201,47	Br-85
14.	1996.	Wiltshire	Engleska	K. Brett	200,50	CsB-76
15.	1999.	San Leo	Italija	A. Spaleta	199,85	Kam-2001
16.	1974.	Boldog	Mađarska	S. Medveczki	198,10	CsB-76
17.	1978.	Csépa	Mađarska	Gy. Gyollai	197,65	Bu-78
18.	1979.	Ilfov	Rumunjska	N. Dimitru	196,08	Pl-81
19.	1966.	Nienadowa	Poljska	P. Sichora	196,00	Bl-37
20.	1982.	Grolniki	Poljska	L. Wozniak	194,50	Br-85
21.	1969.	Szajol	Mađarska	E. Tribuii	193,80	Bp-71
22.	1954.	Timis	Rumunjska	I. Anton	192,80	CsB-76
23.	2001.	Staro Petr. Selo	Hrvatska	I. Kopilović	192,65	Zg-2002
24.	1967.	Skuly	Poljska	J. Usochowski	192,28	NS-67
25.	1967.	Vilnius	Litva	P. Litvinskas	191,95	Ny-90

^{*} Izvorni podaci iz Varićak 2001. korigirani novijim podacima

Upotrebljene kratice u Tablici 1 i Tablici 3: Zg-96 (Zagreb 1996), Zg-81 (Zagreb1981), Bu-78 (Bukurešt 1978), Fi-64 (Firenca 1964), Bl-37 (Berlin 1937), Lj-80 (Ljubljana 1980), Du-83 (Dubrovnik 1983), Bp-96 (Budimpešta 1996), Asz-93 (Abadszalok 1993), NS-67 (Novi Sad 1967), Ma-77 (Marsej 1977), Pl-81 (Plodviv 1981), Nag-2000 (Nagykanizsa 2000), NS-86 (Novi Sad 1986), Bp-71 (Budimpešta 1971), Br-85 (Brünn 1985), Br-97 (Brünn 1997), CsB-76 (Češke Budjejovice 1976), Vil-2000 (Vilenjak 2000).

Kako je u uvodu iznijeto, novi državni prvak srnjak iz Starog Petrovog Sela na ljestvici najboljih srnjaka svijeta zauzeo je 23. mjesto (Tablica 3). Najjačeg srnjaka, svjetskog šampiona, dala je Švedska s ocjenom od 246,90 int. točaka, službeno verificiranom na Generalnoj skupštini CIC-a u Dubrovniku 1983. godine. Najveći broj kapitalnih srnjaka ima naš sjeverni susjed Mađarska, ukupno 8 (među 25 najjačih). Pored viceprvaka svijeta (231,53 t.) srnjaci iz te zemlje (a neki i baranjske provenijencije!) zauzeli su odlično 3., 4., 10., 16., 17. i 21. mjesto svjetske rangliste. Rumunjska je na drugom mjestu s ukupno 5 kapitalnih trofeja, zauzevši sa srnjakom iz Prahova (211,67 t.) peto mjesto. Poljska, nekad vodeća zemlja svijeta po jakim srnjacima, s ukupno 4 rogovlja (najjači 201,47 t., nacionalni prvak) zauzela je

treće mjesto, a Velika Britanija četvrto mjesto s po dva kapitalna srnjaka (210,25 i 200,50 t.). Po jednog srnjaka među 25 najjačih na svijetu ima već spomenuta Švedska, Jugoslavija (207,25 t.), Češka (201,70 t.), Italija (199,85 t.), Litva (191,95 t.) i Hrvatska.

Ovaj kratak prikaz o kapitalnom rogovlju srnjaka, a u povodu predstavljanja novog nacionalnog prvaka iz Baranje, završit ćemo riječima kojima je naš uvaženi trofejističar Lazar Raić popratio pojavu našeg dosadašnjeg rekordera iz Tounjskog krpela: "Sva naša lovačka (dodajmo i šumarska) srca ponose se tom trofejom, koja će uz naše druge vrhunske trofeje dostojno reprezentirati naše srneće trofeje na svim budućim lovačkim manifestacijama."

LITERATURA - Literatur

Car, Z. (1967): Razvrstavanje i prirodoslovlje divljači. U: Lovački priručnik (urednik Petar Dragišić). Lovačka knjiga Zagreb, str. 69-287.

Dugački, Z. (1965): Baranja. U: Enciklopedija Jugoslavije 1 A – Bosk, str. 364-365.

Frković, A. (1989): Lovačke trofeje. Obrada, ocjenjivanje i vrednovanje. Europska divljač, Lovački savez Hrvatske, str. 240.

Raić, L. (1961): Snaga i ljepota. Lovački vjesnik 11, str. 251-255.

Raić, L. (1972): Kandidat za novog svjetskog prvaka. Lovački vjesnik 12, str. 285.

Simonič, A. (1976): Srnjad. Biologija in gospodarjenje. Lovska zveza Slovenije, str. 608

Turkalj, Z. (1961): Glaviti srnjak iz kotara ogulinskog. Lovački vjesnik 11, str. 250-251

Varićak, V. (2001): Trophäenbewertung der europäischen Wildarten Edition Hubertus Osterreichischer Agrarverlag, str. 200

ZUSAMENFASSUNG: Seit 1937, werden die Jagdtrophäen nach einheitlichen internationalen Anweisungen bewertet. An zahlreichen internationalen Jagdausstellungen im Land und Ausland, wurde Kroatien mit mehreren Gehörnen vertreten. Auf der Berliner Ausstellung in 1937 wurde der beste Rehbock aus Kroatien mit 158,30 intern. Punkten bewertet und mit dem Preis "Schild" ausgezeichnet. Auf der II. florentinischen Ausstellung aus dem Jahr 1964 wurde der Rehbock aus Tounjski Krpel mit 183,15 intern. Punkten bewertet und den Weltprimat erreicht. Auf zwei nazionalen Jagdausstellungen in Zagreb in 1981 und 1996 wurden insgesamt fünfzehn zwischen 1948 und 1994 gewonnenen Rehbocktrophäen mit intern. Punkten höher als 146 verifiziert. Mit dem neuen nazionalen Champion, dem von der CIC-Kommission mit 192,65 intern. Punkten ad hoc bewerteten Rehbockgehörn aus Baranja (2001), erwarb Kroatien den 23. Platz auf der Weltliste der besten Rehböcke. Der Weltchampion bleibt weterhin der mit 246,90 intern. Punkten (Dubrovnik 1983) bewerteter Rehbock aus Schweden.

Schlüsselworte: Gehörn, Rehbock, Jagdausstellungen, Spitzentrophäen, die besten Rehböcke Kroatiens und der Welt.